

Taaralinn: Reform ja IRL nõrgenevad, Kesk ja SDE tõusevad

Mida näitasid seekordsed kohalike omavalitsuste valimised Tartus? Taaralinnas muutus justkui palju, aga samas ei muutunud nagu suurt mitte midagi. Paremusjärjestus jäi nelja aasta tagusega võrreldes samaks. Jõujooned laias laastus samuti. Vett segavad kaks valimisliitu ning võitja võit ei olnud enam kaugelki mäekõrgune.

TRIIN LUKK

Tartu, Keskerakond

Võitis endiselt – juba kuuendat (!) korda järjest – Reformierakond, saades 49-liikmelises volikogus 15 kohta. Järgnesid nende senised koalitsioonipartnerid IRL-ist 11 kohaga, viimased kaks aastat opositsiooniline Keskerakond 9 kohaga ja SDE 8 kohaga. Sisse said kaks valimisliitu – Isamaaline Tartu Kodanik ja Vabakund kumbki 3 kohaga. Seega Kesk ja sotsid säilitasid oma positsioonid, oravad ja IRL on aga aastatega nõrgemaks muutunud.

Paremusjärjestuses muutusi ei ole

Valimiseelsed küsitlused kohalikus ajakirjanduses näitasid, mida keegi püüab. Kolm erakonda teatas enesekindlalt, et nemad lähevad valimisi võitma: Reformierakond uskus, et valijad tagavad neile 21 kohta, Sotsiaaldemokraatlik Erakond läks saama 16 kohta ning IRL lubas kätte võita samuti 16 kohta. Keskerakond oli tagasihoidlikum, lootes siiski paremat tulemust kui varem ehk 10–11 kohta.

Valimisliitude soovid olid (suhteliselt) tagasihoidlikud – nemad lootsid pääseda volikokku. Samas on huvitav, et valimisliitude edusse uskus – vähemalt avalikult välja öeldud arvamustes – erakondadest vaid Keskerakond. Teised teatasid uhkelt, et valimisliidud künnist ei ületa. Ja eksisid.

Päriselus sai Reformierakond oma unistustest 6 kohta vähem (kaks kohta vähem kui eelmisel korral), aga võitis siiski.

Foto Tartu linna veebist

TULEVANE PEAMINISTER? Arrogantse Ansipi asemel näeb Kesknädal uue peaministri kandidaadina Tartu linna pead URMAS KRUUSET – rahulikku ja head suhtlejat, kes tegi otsustavalt ka uue linnavalitsuse koos Keski ja SDE-ga.

Sotsid said lausa poole (!) vähem kui lootsid ehk sama tulemuse, mis eelmisel korral. IRL kaotas unistustega võrreldes 5 kohta ja sai eelmise korraga võrreldes 2 kohta vähem. Kesk sai 9 kohta – sama palju kui neli aastat tagasi ehk unistatust paar kohta vähem. Valimisliidud täitsid omad ootused ja said volikokku. Eelmise koosseisuga võrreldes kadus Rahvaliit (tänapäevane Konservatiivne Rahvaerakond), kes jäi künnisest kaugemale. Pole sugugi väheoluline, et kõik erakonnad, v. a. Kesk, kaotasid toetust. Tsentripartei tegi aegade parima tulemuse Tartus ja võitis juurde ühe protsendi, mis pealtnäha pole palju, aga teiste kaotusega võrreldes siiski arvestatav tulemus.

Sotsid mängisid võidu maha

Suviste arvamusküsitluste järgi tundus, et Tartus hakkavad oktoobris puhuma uued tuuled ja võidu viib koju Sotsiaaldemokraatlik Erakond. Neljas koht oli neile loomulikult külm dušš. Kaheldamatult võib väita, et nad olid valimiste suurimad kaotajad Tartus – just oma suureks puhutud lootustega võrreldes.

Pealtnäha ei teinud nad midagi valesti. Valimiskampaaniat alustati vara. Nimekiri venitati pikaks, nii nagu politoloogiateoreetikud õpetavad. Nad olid nähtavad kõikjal: tänaval, internetis, ajalehes, postkastis, isegi koduuste taga. Absoluutselt kõikjal, kus võimalik. Aga midagi ometi juhtus, et suurepärane võimalus vett vedama läks.

Täpselt on veel raske määratleda, mis nurjas nende „elu võimaluse“. Igatahes saab väita, et mahukas kampaania ei taga tingimata võitu. Võimalik, et meeskond lihtsalt väsis pärast liiga (?) varajast starti. Võimalik, et vastuolud pärast rahvaliitlaste sotsideks hakkamist on suuremad, kui välja lastakse paista, ning see kärpis nende võimet oma sõnum valijateni viia. Võimalik, et nad ise hakkasid endas kahtlema, ja valijad nägid seda läbi. Põhimõtteliselt on kõik võimalik.

Loe edasi lk 4–5

Telli KESKNÄDAL terveks aastaks!

Kesknädalat saab tellida

31. jaanuarini 2014 veel vana hinnaga!

6 kuuks 13,8 eurot, 12 kuuks 26,84 eurot

Kahepeale tellides soodsam ja kolmepeale tellides veelgi soodsam.

Alates 1. veebruarist hind seoses kulude kasvuga muutub.

TELLIMINE: www.tellimine.ee, helista 6 177 717

või telli lähimast postkontorist

Juhtkiri

Riigikogusse rohkem võitlusvaimu!

URBO VAARMANN
Riigikogu liige, Keskerakond

Olen nüüd peaaegu kuu aega olnud Riigikogu XII koosseisu liige. Sattusin parlamenti tööle põneval ajal – käimas on 2014. aasta riigieelarve menetlemine ning sugugi vähem teravad pole vaidlused gümnaasiumireformi ja õpetajate palga teemadel. Tegutseda asusin haridus- ja kultuurikomisjoni liikmena. Kuna olen haridusteamadega nii tööalasel kui ka Tartu linnavolikogu liikmena pidevalt kokku puutunud, siis ei tunne ma end sugugi „külma vette visatuna“ ning kohanemine valdkonnaga on läinud üpris kiirelt.

Riigieelarve menetlemise käigus olen juba rikkamaks saanud ka obstruktsiooni ehk venitamistaktika (ööistungite) rakendamise kogemuse võrra. Kahtlemata on obstruktsioon selline vahend, mille kasutamine viib inimesed kahte leeri – ühed peavad seda ajaraikamiseks ning teistele tundub see opositsiooni jõulise käiguna oma hääle kuuldavaks tegemisel. Olenemata valitsuserakondade pahasest kriitikast jääb venitamistaktika kasutamine siiski demokraatia osaks. Sellise teoviisi rakendamine vajalikkus on tingitud valitsuse paindumatusest arvestada riigijuhtimises alternatiivsete lahendustega. Tänavustele sotside veetud ööistungitele peab hinnangu andma muidugi Eesti rahvas, kuid minul isiklikult on kahju, et SDE-l jäi ettevõtetu poolel teel katki ning lõpp saabus ilma erilise võitlusvaimuta. Kas oli see eelseisva nädalavahetuse või millegi muu tõttu – seda ei oska öelda. Aga oleks küll saanud paremini!

2014. aasta riigieelarve kõige suuremad murekohad – mistõttu ka Riigikogu ööistungeid algatati – puudutavad lapsi ja haridust, samuti riigi suhtumist kohalikesse omavalitsustesse. Keskerakonna saadikud keskendusid oma kõnedes ja küsimustes eelkõige sellele, et suureneks riigipoolne

KESKMÕTE: Venitamistaktika kasutamine on demokraatia osa ja sellise teoviisi rakendamine on tingitud valitsuse paindumatusest arvestada riigijuhtimises alternatiivsete lahendustega.

koolitoidutoetus ning et koolide tugispetsialiste – logopeede, psühholooge, eripedagooge, sotsiaalpedagooge jt – rahastataks riigieelarvest. Püüame ka ära hoida kohalike teede korrashoiu rahastamise vähendamist. Kohalikud omavalitsused on hetkel viidud olukorda, kus riigi poolt neile pandud kohustused kipuvad ületama selleks eraldatavaid finantseeringuid. See pole aga mitte kuidagi jätkusuutlik. Ei linnades ega valdades. Ilmselt jääbki praeguse koalitsiooni ja opositsiooni vahele maailmavaateline kuristik, mille oludes on kokkulepete saavutamine keeruline. Kui Reformierakond ja IRL endiselt üritavad inimestele kaela määrada mõtteviisi „uppuja päästmine on uppuja enda asi“, siis tegelik olukord on oluliselt muutunud.

Kogu nende erakondade arrogantse käitumise juures kahjuks loobitakse valimatult süüdistusi nii opositsioonierakondade kui ka kõigi institutsioonide aadressil, kes hetkekski julgevad kahelda valitsuse otsustes. Kui Riigikontroll julgeb märkida, et riigi edu ei jõua meie inimesteni ning et vaesus on Eestis suur probleem, siis arutlevad ministrid: miks Riigikontrollis üldse pabereid määratakse? Kuid kuhu selline ilmeksimatus ideoloogia viib? Vanarahvas ütles ju, et uhkus ajab upakile... Mis puudutab riigieelarves lastele ja haridusele suurema tähelepanu pööramist, siis ei suuda ma mõista, miks koalitsioonisaadikud ei ole nõus näiteks toetama riigipoolse koolitoidutoetuse tõstmist – see pole ju mingi luksuskaupe! Aga võib-olla olen selle mõistmiseks veel liiga vähe Riigikogus olnud? Riigikogu kõnetoolist ütlesin, et nii nagu lapsevanemad seavad laste heaolu ja eduka tuleviku perekonna peamiste eesmärkide hulka, nii peab käituma ka riik. Ja niisugusel riigil, mille juhid laste heaolu nimel töötada ei taha või ei viitsi, pole kahjuks perspektiivid just kõige edukamad. Valitsuspoliitika arrogantset suhtumist tuleb muuta, ja selle nimel Keskerakond Riigikogus ka töötab!

NÄDALA NUPUD

Keskerakonna volikogul: valitsuse osapooled ei lagune

Keskerakonna esimees Edgar Savisaar märkis nädalavahetusel Põltsamaal peetud erakonna volikogul oma ülevaates poliitilisest olukorrast, et kõige rohkem on valitsuskalitsiooni lagundamisest eriti huvitatud SDE.

„Neil valimistel tunnustati Tallinna ideid ja neid võeti üle, Tallinnas valitsevat Keskerakonda hinnati, sest hakkasime vastu ebapopulaarsele valitsusele. Reformierakond kaotas kõigil rinnetel. Rahvas on neist väsinud ja aru saanud, kes vastutab selle eest, et Eesti elatustase ei tõuse,“ arutles Savisaar. „IRL-i edukäiku võib osaliselt seletada pettumusega Reformierakonnas – olles valitsuses, käituvad nad opositsioonina. Kross oli nende kuldaktsia, millele panustati, aga sellest võib ka väga kergelt saada muldaktia. IRL ei ole veel pääsenud, sest Krossiga kaugele ei seila,“ ennustas Keskerakonna esimees. Nii ongi Savisaare hinnangul valitsuskalitsiooni vahetusest enim huvitatud sotsid, kelle „maksimumprogramm on sokutada aastaks enne Riigikogu valimisi

parempoolsesse põlemiskambri Keskerakond; kui aga see ei õnnestu, siis minna iga hinna eest ise koalitsiooni Reformi või IRL-iga, sest Mikseri kõrbemine Tallinnas ja endiselt viimane koht erakondade arvestuses on pannud neid mõistma, kui kaugel on nad siiski Riigikogu valimisvõidust. Sellises olukorras ollaksegi valmis ebamõistlike riskide võtmiseks.“

„Mikserile on tekkinud konkurent – Ossinovski. Sest kui tulevane „peaminister“ ei saa isegi linnavolikogusse, siis teda enam väga tõsiselt ei võeta. Ossinovskist ja tema edust on aga loodud müüt, mis iseenesest ei ole halb käik, sest see vabastab Mikseri poliitilisest vastutusest. Siiski ma ei usu, et Ossinovskist saab kunagi sotside juht. Mitte sellepärast, et ta on venelane, vaid sellepärast, et tema isa on Eesti rikkaim inimene. Mõõdund valimised ei tõestanud mitte sotside edu Narvas, vaid et ka raha eest ei saa kõike osta.“ (Vt KE volikogust pikemalt – Edgar Savisaare etekanne Kesknädala veebis; järgmises Kesknädalas intervjuud kohapealt.)

Kreeka kulutab sotsiaalsüsteemile 30,2%, Eesti 16,1% SKT-st

Eelmisel nädalal teatasid meediakanalid, et Eesti asub sotsiaalkuludelt Euroopa Liidus eelviimasel kohal, olles 2011. aastal sotsiaalkaitsele kulutanud vaid 16,1% sisemajanduse kogutoodangust (SKT). EL-i 28 liikmesriigi hulgas oleme Läti järel seega tagantpoolt teisel kohal.

Sotsiaalkaitse all on mõeldud ühiskonna tegevust oma liikmete heaolu tagamisel, kus kasutatavad meetmed peaksid vähendama sotsiaalseid riske ja leevendama teravamaid probleeme. Eurostati andmetel kulutasid EL-i liikmesriigid 2011. aastal sotsiaalkaitsele keskmiselt 29,1% SKT-st.

EL-i keskmise taga peituvad väga suured erinevused. Sama näitaja oli Lätis 15,1%, kuid alla 20% jäid ka Rumeenia (16,3%), Leedu (17,0%), Bulgaaria (17,7%), Slovakkia (18,2%), Malta

(18,9%) ja Poola (19,2%). Rohkem kui 30% SKT-st kulutasid Taani (34,3%), Prantsusmaa (33,6%), Holland (32,3%), Belgia (30,4%), Kreeka (30,2%) ja Soome (30,0%).

Need arvud näitavad küll suurt erinevust elatustasemes, kuid osutavad ka riikide sotsiaalkaitse mitmekesisusele. Samuti on näha, et riigid arvestavad oma sotsiaalkulude puhul ka demograafilisi, majanduslikke, sotsiaalseid ja ametkondlikke erisusi.

Kesknädalal ei jää kommentaariks muud lisada kui uhke loosung „Elagu Eesti! Meie edu pimestab Euroopat – me pole mitte viie rikkama, vaid kahe vaeseima riigi seas!“ Teisisõnu: veel natuke Reformi ja IRL-i laastavat koalitsiooni, ning Eestis täitubki Isamaa valimisloosung „Plats puhtaks!“.

Uut kultuuriministrit peaksid toetama loomeliidud

Riigikogu keskerakondlane Priit Toobali meelest oleks mõistlik, kui ministeeriumi ja kultuuriinimeste vastasseisus saaks uus minister ka loomeliitude heakskiidu. „Loomulikult on Reformierakonna otsustada, kes Rein Langi tagasiastumisel ministriks saab, kuid õige oleks kandidaati enne ametisse saamist loomeliitudele tutvustada, sest see aitaks maha võtta Sirbi skandaalset tõusnud pingeid. Ehk tooks see Kultuuriministeeriumi kultuuritegijatele lähemale,“ loodab Toobal. Ta nentis ka, et viimasel ajal kultuurivaldkonnas toimuv on tekitanud olukorra, kus kahju on saanud kõik – Reformierakond, Kultuuriministeerium, Sirp, loomeliidud, aga ka avalikkus. Toobal arvab, et Langi järeltulijal tuleb väga keeruline elu, ning seda saaks lihtsustada vaid usalduse taastamisel loomeliidudega.

Eelmisel nädalal ühines ka Keskerakond kultuuriminister Rein Langi umbusaldamisega, mille algatas SDE. Kadri Simsoni sõnul leidsid keskerakondlased, et minister, keda umbusaldab 18 loomeliitu, on kaotanud igasuguse usalduse ning tema jätkamist pole võimalik toetada.

Langi-vastase umbusaldusega ühines ka Eesti Arstide Liit, öeldes liidu eestseisuse väljastatud pressiteates, et „Lang on kaotanud mitte ainult kultuuriinimeste, vaid kogu haritlaskonna ja laiema avalikkuse usalduse. Ei saa lasta jätkata ministril, kes eelistab erakondlikke huve oma juhitava valdkonna arengule ja räägib silmaga pilgutamata musta valgeks. Kasvav põlvkond peab nägema, et poliitiline kultuuritus ja avalikkusele valetamine ei ole sallitav.“ „Ühes võib Rein Langiga siiski nõustuda: Sirbi konflikti taga on tõepoolest hoopis laiem konflikt, kuid mitte ainult kultuurikogukonnas, vaid kogu Eesti ühiskonnas – mõtlevad inimesed ei lase võimul vaimu seljatada,“ väidab Arstide Liit.

21. novembril toimus Riigikogus kultuuriminister Rein Langi umbusaldamine, mis aga ei leidnud toetust. Sellekohase avalduse esitas 40 Riigikogu liiget. Hääletusel oli 38 poolt, kuid vajalik oli 51 saadiku toetus. Seega umbusaldus ei leidnud toetust, kuid ka koalitsioonisaadikute käed ei tõusnud ministri toetuseks. Küllap see oli tõsisem signaal, mistõttu Lang ETV „Kahekõnes“ avalikkusele teatas, et astub ise tagasi.

HIIBUSE NÄDAL

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde urmi@kesknadal.ee 6 274 583
Uudistejuht Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee 6 273 465

Toimetus käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

Tudengid kukutavad Bulgaaria valitsust

Bulgaaria pealinnas Sofias puhkesid 12. novembril kähmlused, kui märulipolitsei tõrjus parlamenti blokeerida üritanud valitsusvastaseid meelevaldajaid. Tudengite ja muude meelevaldajate koondumine parlamendihoone ette oli osa kampaaniast, mille eesmärgiks tõugata võimult sotsialistide toetatud valitsus, vahendas BBC.

INDREK VEISERIK

Politsei arreteeris mitu inimest, mitmeid meelevaldajaid peksti ja veeti minema. Peaminister Plamen Orešarski lubas vallandada kõik need riigiametnikud, kes toetavad meelevaldajaid. Riigis valitseb sisuliselt eriolukord, sest valitsus räägib luhtaläinud „putšist“. Sofia uudisteagentuuri *novinite.com* andmetel üritati 12. novembril tegelikult tormijooksuga hõivata Bulgaaria parlamenti.

Ülikooli suletud uste taga

Tudengid pidasid 25. oktoob-

rist alates istumisstreiki Sofia ülikoolis, kus ukseid olid pikka aega kinni ja õppetööd ei toimunud. Nüüdseks on ülikool siiski õppetööks avatud. 25. novembril vabastasid tudengid Sofia ülikooli 125. aastapäeva tähistamiseks aula, mis oli jäänud viimaseks hõivatud paigaks ülikoolis. Moraalse Revolutsiooni nimelise organisatsiooni alla koondunud tudengid nõuavad valitsuse tagasiastumist.

„Me protesteerime vaesuse ja tööpuuduse vastu. Me protesteerime enne, kui meist saavad kõrgharidusega kerjused,“ põhjendas tudengiorganisatsioon oma teo motiive. 10. novembril esitasid ülikoolide professorid jm õppejõud pöördumise, milles mõistavad hukka toimuva kohta valede levitamise ning poliitilise ja sotsiaalse keskkonna äristumise.

Vanemad õhutavad noori edasi võitlema

Rahvusvahelises meedias on levitatud arvamust, justkui mässaksid Bulgaarias poliiti-

lise korrupsiooni vastu vaid noored. Portaali *novinite.com* toob oma uudistes välja, et tegelikult just vanem generatsioon õhutab tudengeid vihase võitlema. Uuringute kohaselt üle 60% rahvast toetab tudengite tegutsemist.

„Kas sa ka tead, kui paljudel protestiaktatsioonidel olen ma osalenud, et aidata sinu põlvkonda? Võitle edasi ja ära ole selline neetud argpüks!“ karjus vanem naine Sofia ülikooli ees seisvale tudengile, kes soovis meelevalduse lõpetamist. „Bulgaaria poliitikas valitseb igal tasandil korrupsioon. Meie, noored, peame jätkama võitlust ka nende eest, kes on liiga vanad protestiaktatsioonides osalemiseks. Sest nemad võitlesid varem meie eest. Me peame vanemale generatsioonile andma lootust, et olukorda riigis on võimalik muuta,“ ütles portaalile *novinite.com* siis veel Sofia ülikoolis aulasse barrikadeerunud Alexander. 25. novembril ühinesid tudengite protestiavaldusega ka prominentsed Bulgaaria näitlejad ja lavastajad.

Valitsus teeb halva mängu juures head nägu

Rahutused vaesuse ja korrupsiooni vastu Bulgaarias on jätkunud, vaatamata erakorralistele valimistele mais. Uued

INIMLIKKUS SÄILINUD: Nuttev tütarlaps palub märulipolitseinikku, et see teda ja tema sõpru ei lööks. Politseinik hakkas seepeale nutma ja ütles: „Katsu vastu pidada, tüdruk!“ See konkreetne politseinik (erinevalt ametivendadest) ei tõuganud anujat, kuid blokeeris vastavalt käsule protesteerijaid, et parlamendiametnikud saaksid koju minna. Seda liigutavat fotot on Facebookis jaganud tuhanded inimesed.

rahutused said alguse juunikuus, kui värske valitsus üritas rahvusliku julgeoleku agentuuri (DANS) juhiks panna meediamoguli Deylan Peevski. Hoolimata selle otsuse tühistamisest, jätkuvad meelevaldused tänini.

Sotsialistide toetatud tehokraatide valitsuse moodustas peaminister Plamen Orešarski, kuid nüüd on ta kaotanud toetuse korrupciivsete sidemete pärast ärikingkondadega. Valitsus üritab praegu halva mängu juures teha head nägu ja

teeskleb, justkui olekski kõik korras. Tegelikult püsib Bulgaaria valitsus savijalgadel ja protesteerijad võivad hea õnne korral ikkagi saada lõpuks parlamendihoone hõivata.

Opositsioon, põlvili!

Reformierakond suukorvistab opositsiooni seaduse jõuga

Riigikogu liikme Rait Maruste 15. novembril algatatud Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seaduse eelnõuga (540 SE) taotletakse vaheaegade võtmisele piirangu seadmist eelnõude menetlemisel täiskoguistungil. Täpsustatakse esitatavaid tingimusi. Eelnõu näeb ka ette, et seaduse nõuetele mitte vastavad muudatusettepanekud sõelutaks välja asjakohases juhtivkomisjonis ning neid ei panda saalis hääletusele. Juhtivkomisjoniks määratakse põhiseaduskomisjon. *Riigikogu pressiteatest*

18. novembril võttis Riigikogu vabas mikrofonis sõna keskerakondlane Mihhail Stalnuhhin. Ta astus välja opositsiooni õiguse eest läbi viia obstruktsiooni, mida koalitsioon eesotsas reformipoliitik Rait Marustega tasalülitada soovib. Meedias küsiti IRL-i ja Reformi unistuse peale sulgeda opositsiooni suu järgmist: võib-olla tuleks opositsioon nende meelest Eestis üldse keelustada?

MIHHAIL STALNUHHIN:

„Riigikogu põhiseaduskomisjoni esimees Rait Maruste käis välja Riigikogu töö- ja kodukorra seaduse muutmise seaduse, millega – selge see! – soovib süvendada demokraatiliselt protsessi Eestis riigis. Selles seaduseelnõus on nimelt juttu soovist piirata opositsiooni võimalusi muudatusettepanekute esitamisel ja nende puhul ka vaheaegade võtmisel. Teatan ametlikult, et olen pakutavaga nõus, aga seda vaid juhul, kui sellesse seaduseelnõusse lisatakse esimese ja teise lugemise vahel mõned sätted, mis teevad Maruste

pakutud eelnõu mõtte ja vaimu üheselt arusaadavaks.

Niisiis edasise demokraatia arengu huvides (lähtuvalt Maruste ettekujutustest) teen ettepaneku täiendada Riigikogu töö- ja kodukorra seadust järgmiselt:

1. Opositsiooniliikmed sisenavad Riigikogu istungisaali põlvili. Ükselävel peab iga opositsiooniliige põhiseaduskomisjoni esimehe kätt lakkuma. Ainult selle protseduuri täitmisel saab opositsiooni esindaja kätte oma hääletuskaardi.

2. Viis tööpäeva enne ühe või teise päevakorrapunkti arutelu Riigikogu saalis esitavad

opositsioonisaadikud oma kõned kirjalikult põhiseaduskomisjonile viseerimiseks. Põhiseaduskomisjoni esimees otsustab iga kõne konstruktiivsuse ning annab või ei anna luba selle esitamiseks Riigikogu saalis. Arvan, et see on väga demokraatlik (ning täpselt see, mida Maruste oma eelnõuga saavutada soovib). Kui opositsioonisaadiku kõnes esineb koalitsiooni kurnavaid mõtteid, karistatakse vastavat opositsiooniliiget suu kinni õmblemisega kolmeks kuni viieks päevaks – nii palju kannatab igaüks välja, nalga ei sure.

3. Tagamaks istungiaja sihipärast kasutamist, piiratakse opositsiooni küsimuste arv kolmeks, ning seda kogu opositsiooni jaoks. Küsimused peavad läbima sama kooskõlastusprotseduuri mis kõnedki. Kui vaatamata sellele

esineb küsimuses koalitsiooni kurnavaid mõtteid, teeb põhiseaduskomisjoni esimees ettepaneku saata süüdlane riigikupja poole, pakkudes ka seda, mitu piitsalööki on väärt kõne all olev rikkumine. Teen veel ühe ettepaneku. Riigikogu territooriumil asub üks kinnine hoov. Seal võiks täitsa elada paar karu, ja mõni opositsioonisaadik (kes ei vasta härra Maruste ettekujutusele sellest, milline on tegelik demokraatia) võiks vahepeal veeta karistuseks mõne tunni seal hoovis. Arvan, et lahke sõna ja naljase karu abil võib saavutada palju rohkem, kui ainult lahke sõnaga, seda enam, et see hoov on otse Reformierakonna akende all ning nad saavad nautida seda protsessi (opositsiooni hävitamist), mida nad naudivad siin saalis päevast päeva viimased kaks ja pool aastat.”

Üliõpilaskondade Ümarlaua esimeheks sai Jaanus Riibe

Tallinna Üliõpilaskondade Ümarlaua (TÜÜL) nõukogu uus koosseis valis esimeheks Keskerakonna noortekogu eelmise juhi Jaanus Riibe (pildil).

TÜÜL-i esimees Andero Mardo ütles, et nõukogu toetus, teadmised ja kogemused muudavad nii esimehe kui ka üldkogu otsused ja tegevuse kvaliteetsemaks. Nõukokku kuuluvad inimesed, kel on märkimisväärne kogemus tudengipoliitikas ning kes on valmis panustama tudengite elu parendamisse. Praegust nõukogu iseloomustab suur töötahe, ning selle heaks näiteks on selle esimees Jaanus Riibe, rääkis Mardo. Ümarlaua üldkogul valiti nõukogu uuteks liikmeteks Riibe kõrval ka Alina Aruoja, Lauri Läänemets, Johann Peetre ja Robert Sarv. Riibe on juhtinud Tallinna Üliõpilaskondade Ümarlaua nõukogu 2008. aastast. Üliõpilaskondade Ümarlaua üldkogusse kuuluvad Tallinna üliõpilaskondade esindajad ning nõukogu eesmärk on koondata endisi üliõpilaste ja arvamusteid, kes annaksid nõu TÜÜL-i esimehele ja sedakaudu üliõpilaskondadele nende eesmärkide saavutamiseks. Ümarlaud on loodud 2006. aastal seismaks Tallinna üliõpilaste eest ning esindamiseks neid. *Tallinna Üliõpilaskondade Ümarlaua pressiteatest*

PIDU TULEB!

Keskerakondlane, pane kalendrisse kirja erakonna uusaastapidu:

**11. jaanuaril 2014 kell 17
Salme kultuurikeskuses**

**Eeskava, tants, söögid-joogid, üllatused!
Täpsem info selle kohta, kes ja kuidas,
erakonna büroo numbril 6273460
ja Kesknädala lähinumbrites!**

Pääse 25 euri

Hardo Aasmäe: Valitsus on rahva ammu maha jätnud

Endine Tallinna linnapea, visionäär Hardo Aasmäe avaldas 8. novembril ajalehes Sirp valitsuskriitilise artikli, mis kahjuks mingit avalikkuse reaktsiooni kaasa ei toonud. Arvestades Sirbi väheldast lugejaskonda ja soovides suurepäraselt artiklit laiemale avalikkusele tutvustada, refereerib Kesknädal seda arvamuse avaldust, seda enam, et neli päeva hiljem marssis Sirbi toimetuse valitsuse päästekomando Kaur Kenderi juhtimisel.

Aasmäe meenutab esmalt briti kirjaniku William Somerset Maughami esseekogumikku „Rangelt isiklik“. „Kui jälgida Eesti olusid, tundub Maughami 1942. aastal kirjutatu võrdlemisi tänapäevane ja vaimu ergutav. Kuigi Eestil ei ole praegu selget sõjalist välis- ohtu, on ühiskonna lagunemise ja süveneva poliitilise kriisi märgid kahtlaselt sarnased Prantsusmaaga 1939. aastal,“ kirjutab Aasmäe.

Ülemkihtide kahepalgelisus

Aasmäe toob välja, et Prantsusmaa lüüasaamise põhjused 1940. aasta kevadel polnud Somerset Maughami meelet mitte niivõrd relvajõududes, kuivõrd ühiskonnas eneses. Kirjanik pidas Prantsusmaa alistamist seaduspäraseks ja võimalikuks püsijäämist pigem imeks.

„Prantsusmaa jõukate kihtide ja valitsevate ringkondade võõrandumine ja ülbe suhtumine kodaniku viisid 1940. aastaks olukorran, kus paljude tavakodanike jaoks oli patriotism ja kodumaa kaitsmine vaid sõnakõlks, mis kehtis vaid rikaste vara kaitseks. Tulemuseks oli lootuse purunemine, et välisohu korral prantslased jätaavad omavahelised nägelused ja asuvad oma maad üksmeelselt kaitsma. Paraku oli ühiskonna lagunemine jõudnud liiga kaugemale. Paljudele tavakodanikele tundus see võõra sõjana, sest jõukad kihid püüdsid sõjaeelarvest ehk riigi ja rahva käest omakasu kohe kätte saada,“ avab Aasmäe ajaloolist tausta.

„Tavakodaniku pettumusele andis veelgi hoogu ülemkihtide kahepalgelisus. Osa jõukatest kihtidest arutles küüniliselt võimalikke ärilisi paremusi natsi-sakslaste valitsemise all. Paljud ministrid olid küündimatud. Tagandatud ministrid septsesid valitsuse vastu kõikvõimalikke väiklasi intriige ja nende suhted vaenlasega olid teinekord riigireetmise

võtluse kidumine muudab aga peaaegu olematuks konkurentsi, mis arenenud riikides aitab hoida kodanike kulusid vaos, loob töökohti ja aitab rikkust hoida riigi sees.

„Valitsus on rahva ammu maha jätnud, põhjendades seda õhukese riigi sekkumatusena ühiskonna asjadesse. Tagajärjeks on ennast imetlev ja oma asendatusesse uskuv mugavusvalitsus, kus vähemalt pooled ministrid ei saa ilmselgelt oma asjadega hakkama. Nad ei tunne piisavalt oma valdkonda, silmaring on ahtake ja haridus puudulik. Juhtametitesse määratakse raskelt haigeid inimesi, kes esimese suurema katsumusega hakkama ei saa,“ arvab Aasmäe. Tema sõnul ei puuduta asi ainitiselt füüsilisi tõbesid. „Mantrana korrutatakse riigi rahasajade korrashoidu, mis on enesepettus. Avalikust eksitamisest rääkimata. Rahaasjad on korras vaid ametkondlik-bürokraatlikust vaatepunktist lähtudes. Riigieelarve on meil tasakaalus vaid kohalike eelarvete hääbumise arvelt. See taastumatu tagavara saab ühel päeval otsa,“ hoiatab Aasmäe.

Ta meenutab Sirbi lugejatele, et kuigi riigivõlg on olematu ja see on rahandusministeeriumile igavesti mugav äraolemine, on meie majandus siiski kõrgi võlgades ja seda aastase SKT jagu. „Riik on võlavaba, kuid rahvas on võlas ja lahkub välismaale Eesti võlgu maksma. Riik võib rahvusvaheliselt osa võlgu korstnasse kirjutada, rahvas ja ettevõtted maksavad kõik ära täie rauaga. Selles olukorras kaob inimestel lootus. Riigil puudub toimiv arengukava ja siht. Kitsa poliitilise kliki ülbus ja karistamatus hakkab ületama igasuguseid piire,“ kirjutab Aasmäe.

President tegeleb kõrvaliste asjadega

Hardo Aasmäe sõnul meie vaene riik ärpleb, rahvusvaheliselt toetades Eestist jõukamaid riike. Rahandusminister peab kõiki kaabakateks. „Erakonnad on muutunud riigierakondadeks, mida ühest otsast rahastatakse riigieelarvest ja teisest otsast ühiskonna kõige hämaramatest kihtidest kilekottide, rahapesu ja riigivarusega. Itaalia kohtu poolt vaadates on üks kaunikõlaline Eesti erakond ühes reas

Comorra, Ndrangheta või Cosa Nostraga. Vahe on vaid selles, et Itaalias tuleb neil salaja ära osta parlamendi-saadikuid ja ministreid, meil on erakondadel täiesti seaduslikult omad parlamendiesindused ja ministrid,“ võrdleb Aasmäe. „Riigis on kümme aastat valdkonda, mis on täiesti käest ära. Alates rahandusest ja pangandusest, lõpetades usuelu korraldusega. Mingeid olulisi märke olukorra kogu tõsiduse mõistmisest veel näha ei ole. Vabariigi president tegeleb kõrvaliste ja ebaoluliste asjadega, tehes aeg-ajalt asjatundmatuid üldisi avaldusi. Piirileping Venemaaga, mis annab ära 1000 ruutkilomeetrit Eesti NSV aegset mereala ja millega eksitatakse seadusandjat ja kõrgema võimu kandjat, on reeturlikkuse piiril,“ märgib Aasmäe.

Visionääri hinnangul Eesti praeguses võimuliidid neid, kes ühendaksid Eesti inimesi ühiselt raskustele vastu seisma, näha küll ei ole. **Kb**

Kesknädalale

28. oktoobril arutas Eesti Rooma Klubi Rail Balticu projekti. Äraoleku tõttu saatsin Rooma Klubi peasekretärile Juhan Telgmaale oma arvamuse kirjalikult. Sama teksti saatsin ka Maalehele. Mõlemad adressaadid teadsid, et tekst on saadetud kahele poole. Maalehes pidi see ilmuma 31. oktoobril. Ei ilmunud, seletust pole peetud vajalikuks. Teema on siiski üleval olnud näiteks Õhtulehe juhtkirjas 29. oktoobril ja Maalehes 7. novembril Hardo Aasmäe ja Toomas Kümmeli ühiskirjutises, samuti mõnes teises väljaandes ja netikommentaarides.

Kõigest hoolimata jääb mulje, et Eestile ülitähtsaid otsuseid tahetakse teha võimalikult väikese tähelepanu õhkkonnas. Eesti poliitikutele võib mõnigi kord ette heita Eesti rahva huvide liiga häbelikku kaitsmist: Euroopa Liiduga liitumisläbirääkimistel oldi peaaegu kõige nõus, peasi, et pääseks enne Lätit EUsse, erastamisel on eelistatud välismaiseid investoreid, kes mõnikord polegi olnud investorid, välismaiste pankade kasumid on Eestis kaitsitud kui oma riigi ja rahva huvid. Seetõttu soovin, et Rail Balticu küsimuses jääks jälg maha võimalikult paljudest arvamustest. Kõik arutelud väärivad avaldamist.

Mati Hint

18. novembril 2013

Mati Hindi ja Maalehe kirjavahetusest

Tere. Pakun Maalehele üht eksprohtarvamust. Olen teksti saatnud ka Eesti Rooma Klubi sekretärile Juhan Telgmaale.

Tervitades Maalehe lugeja Mati Hint

Erika Klaats 25. okt

Tere, Mati Hint!

Aitäh arvamuse eest! Kuna teema on praegu kuum, siis üritan loo järgmise nädala lehte mahutada (ilmub 31. okt).

Kena päeva soovides,

ERIKA KLAATS

Kas Rail Bal

Mati Hint: "Ee

Avaldamata arvamus Rail Balticu kohta

Ideoloogid ja valitsejad on meile põlvkondade kestel väsimatult korranud, et on vaja mõelda suurelt ja et nemed mõtlevadki suurelt. Nad mõtlevad nii suurelt, et kaob arusaamine sellest, kui väike on Eesti.

Eesti on nii väike, et siia ei saa ega tohigi unistada ei Põhja-Euroopa suurimat lennujaama ega maailma finantskeskust. Progressiivsed tuleviku kavandajad unistasid 1980-ndate alguses miljoni elanikuga Eesti pealinnast, küsimata, kust see miljon tuleb. Tänapäeval on esile kerkinud samasuguste mõtetega "visionäärid", kes ei mäleta, et tookordsetes oludes oli juba Tallinna Uussadama projekt ja Lasnamäe ähvardus eesti keele säilimisele Tallinnas.

Eestisse ei saa projekteerida ja ehitada Dubai pilvelõhkujaid, kuhu koondada kogu Eesti elanikkond. Kaheldav on ka, kas Eestisse mahuvad samasugused kiirrongid nagu Prantsusmaal – või ajavad sellised raudteetrassid Eesti lõhki (eriti kui ehitatakse vaeselt).

Suurelt ja kõrgelt mõtlemise õhinas hävitatakse praegu Eesti koolivõrku ja ehitatakse seitsme paralleelklassiga riigigümnaasiume, mõistmata, et koolitöö ei ole konveieritöö. Õpetaja, kes peab kasvõi kolmes paralleelklassis andma sama sisuga tunni, peab sobituma nüristavasse konveieritüüpi. Loomingulisuse soodustamisest rääkides

Taaralinn: Reformierakond ja

Algus esilehel

Lukk

Reformierakond ja eriti kuus aastat linnapeakabinetis töötanud Urmas Kruuse lootsid võitu, suurt võitu. Nad lootsid taastada oma ülekaalu volikogus ja haarata selge liidripositsiooni juba kuuendat korda järjest. Läks veidi teisiti: võit küll tuli, aga väga raskelt. 15 kohta senise 17 asemel (üle-eelmise koosseisu 21 kohast rääkimata) on siiski pigem kehvapoolne tulemus.

Ka Reformierakonna kampaania oli massiivne ja jõuline. Tartu on aastaid olnud RE kants ning kampaania oli selle vääriline. Vähemalt juhtpositsiooni suudeti sellega kindlustada, aga juba suhteliselt napilt.

Tõenäoliselt on valija neist lihtsalt väsinud. Ja Reformierakond ise on väsinud. Nelja aasta pärast läheb neil juba raskeks – ilmselt.

Keskerakond tegi oma tulemuse ära

Keskerakond, nagu konkurendid juba enne valimisi ennustasid, tegi „oma tulemuse“ ära. Jah, kahtlemata lootis Keskerakond rohkem. Aga ometi jäid Keskerakonna ennustused, võrreldes konkurentide omadega, pigem suhteliselt realistlikeks. Oma kampaanias jäi Keskerakond kolmele ülejäänud suuremale erakonnale mahult selgelt alla. Ja seda enam on rõõmustav, et ometi suutis Keskerakond – napilt küll, aga siiski – saavutada aegade parima tulemuse Tartus. Kui saadakse läbi aegade suurim hulk hääli ja suurim toetusprotsent, siis oleks patt mitte rahul olla. Mis takistas veel parema tulemuse sündi, seda tuleb analüüsida. Aga Keskerakonna nimekirja oli konkurentidega võrreldes kahtlemata kõige ühtlasem. Kaks esinumbrit – Aadu Must ja Aivar Riisalu – said mõlemad üle 1200 hääle, kolmas –

Nikolai Põdrangi – üle 900. Kõik kolm maandusid Tartu kandidaatide paremusjärjestuse esikuuikusse, mis on kahtlemata esiletõstmist väärt saavutus. See, et ka koalitsiooni läbirääkimised kulgesid edu-

Triin Lukk: "Oma kampaanias jäi Keskerakond kolmele ülejäänud suuremale erakonnale mahult selgelt alla. Seda enam rõõmustab, et ometi suutis Keskerakond – napilt küll, aga siiski – saavutada aegade parima tulemuse Tartus."

kalt, ning Keskerakond sai taas üle kahe aasta Tartu võimule, on kirsiks tordil.

Suur küsimärk neil valimistel oli IRL. Seda eelkõige osaliselt nende endistest kaaslastest moodustunud valimisliidu

Hardo Aasmäe: "Tavakodanik on pettunud, sest elujärg ei parane. Kahjuks ei saagi paraneda, sest majandus ei teeni meil inimese huve, vaid inimene on kujunenud monopolistliku majanduse üheks hammasrattaks. Ühiskond on antud välis- ja kodumaiste monopolide võimutseda, mis võtavad turult ära iga liigse Eestisse tekkinud euro ja viivad selle võimaluse korral välja."

piiril. Naised ja armukesed, kellel puudus igasugune vastutus parlamendi ees, sekkusid skandaalselt tipp-poliitikasse nagu Prantsuse kuningriigi õukondlased." Mõned ametiisikud, kaasa arvatud sõjaväe ülemjuhataja, olid ametis tänu oma poliitilistele sidemetele, mitte väejuhi oskustele, avab Aasmäe Prantsusmaa minevikku.

Ehmatavad sarnasused

Prantsusmaal toimunu taustal näivad Aasmäele Eesti olud tuttavlikud. „Tavakodanik on pettunud, sest elujärg ei parane. Kahjuks ei saagi paraneda, sest majandus ei teeni meil inimese huve, vaid inimene on kujunenud monopolistliku majanduse üheks hammasrattaks,“ tõdeb Aasmäe.

Tema sõnul on meie ühiskond antud välis- ja kodumaiste monopolide võimutseda. Monopolid võtavad turult ära iga liigse Eestisse tekkinud euro ja viivad selle võimaluse korral Eestist välja. Meie keskmise ja väikeette-

tic on Eesti projekt?

stisse ei mahu gigantomaania.”

kavatsetakse just loomingu-
lus asendada standardse
konveieriga.
Eestile oli Nõukogude Liidu

tootlikkus on maailma tipus, et
Eestis on tihe külateede võrk
(mis küll seati arutu erastami-
sega paljudes kohtades löögi

Eesti mõõtkavas, ja ka Rail
Baltic sellisena, nagu seda on
esitletud, ei ole Eesti mõõt-
kavas.

salt ei mahu siia. Ametnikud
kiidavad projekti ja rahvas
mureseb.
Mitmete teiste hulgas on eriti

KÄSIL ON RAIL BALTIC:

Fotolt on näha, et Leedus uue raudtee ehitustööd juba käivad. On hea, et lisaks 13. novembril ilmunud Kesknädala artiklile „Rail Baltica lõhes- tab Eesti maa“ võtab nüüd sel teemal sõna ka Mati Hint.

mastaap ohtlik, sest suur mõõtkava ei saanud siis ega saa ka tänapäeval aru sellest, et Eesti suurus on paradoksaalsel kombel tema väiksuses – selles, et inimlikus mõõtkavas toimides saab siin elada väga täisväärtuslikku elu. Eesti suurus on selles, et siin on maailma suurimad rahvaluulekogud, maailma suurimad laulupeod ja Euroopa kõige tihedam teatrite võrk, et eestikeelne raamatutoodang on elanikkonna suhtarvus tähelepanuväärsest suur, et Eesti piimakarjate

alla ja mis Rail Balticu teostudes kannab jälle kaotusi). Need nähtused on vastastikuselt sõltuvuses: kokku tõmmates koolivõrku ja maha kandes külateid kaovad ka piimakarjad. Eestisse ei mahu gigantomaania, Eesti arengu otsustajad peavad õppima mõtlema suurelt väikeriigi mõõtkavas. Eesti on juba korduvalt näidanud, et siin ei osata Euroopa Liidu raha kasutada mõistlikult. Mäo ristmik, Haljala liiklussõlm ja Jõhvi–Kukuruse teelõik ei ole

Kui Eesti saaks Rail Balticule kavandatud raha osaliseltki kasutada oma raudteevõrgu kaasajastamiseks ja taastamiseks, oleksid võibolla kõik (peale visionääride ja projektist kiirkasu löikavate äri-meeste) õnnelikumad, sest Rail Baltic sõidab Eestist sõna otseses mõttes mööda ja üle. Eestis on kordumas 1980-ndate lõpuaastate fosforiidisõja situatsioon: Eestisse kavandatakse midagi väga suurt (ja seekord võibolla ka ilusat), mis sellisel kujul liht-

põhjalikult Rail Balticu küsitavusi analüüsinud Kehtna valla Metsaääre küla elanik Vahur Tõnissoo ja Rapla maakonna muinsuskaitse usaldusmees Jüri Metssalu. Nende ja teiste analüüsid ootavad vastuseid. Aga kus on sisendusjõulised ajakirjanikud, kes valitsejatest sõltumata selgitaksid, kuivõrd see projekt esitatud kujul mahub või ei mahu Eesti mõõtkavasse?

Mati Hint,
Eesti Rooma Klubi liige

IRL nõrgenevad, Kesk ja SDE tõusevad

Must

Riisalu

VÄÄRT SAAVUTUS: Keskerakonna esinumbriid Aadu Must ja Aivar Riisalu said mõlemad üle 1200 hääle, kolmas – Nikolai Põdranmägi – üle 900. Kõik nad maandusid Tartu kandidaatide paremusjärjestuse esikuuikusse.

Isamaaline Tartu Kodanik (ITK) kaasalõõmise tõttu. IRL-ist lahkunud Tõnis Lukas kandideeris kohalikel valimistel viimati 2005. aastal ja kogus siis 1781 häält (Riigikogu valimistel kaks ja pool aastat tagasi koguni 4807 häält). Seekord jõudis enda sõnul vahepeal tegevpoliitikast Eesti

Rahva Muuseumi kasuks loobunud veteranpoliitik 891 häälteni, mis on mõnevõrra vähem, kui temalt loodeti. Ilmselt on see ka oluliseks põhjuseks, miks ITK saavutas volikogus siiski vaid kolm kohta ega suutnud IRL-i seniseid positsioone päriselt kõigutada.

IRL-i võit läks siiski kaduma

Ka avalikkuse ette kiirgunud vastuolud IRL-is, kasvõi lõpuks lausa kolme (!) linnapea-kandidaadi kemplemised jm, oleksid võinud neile kergelt saatuslikuks saada. Rongi alt tuldi küll välja, aga eks neid jääb tõsiselt häirima – või

vähemalt peaks jääma häirima: millise tulemuse oleks suutnud saavutada ühtsema meeskonnaga? Ehk oleks Reformierakonna edulugu murtud? Samasuguse segase sõnumiedastusega jätkasid nad ka pärast valimisi, rikkudes nii oma võimalused jätkata enne valimisi sissetõotanud koalitsioonis kui ka uue koalitsiooni loomisel. Partneritena osutusid nad ebausaldusväärseteks. Kahjuks. Valimisliidud suutsid inimeste uudsuselembuse ära kasutada ning said uude volikokku kahe peale kokku kuus kohta. Tartu vaimu arvestades oli see tulemus ka tegelikult suhteliselt loogiline. Uues koalitsioonis neid praegu ei näe ning täna on vara öelda, kas neist saavad ka realselt poliitika muutjad Tartus. Võiksid saada. Samas võib selle rikkuda eelkõige ITK-i juhtfiguuride selge poliitiline ambitsioon teha ennast võimalikele koalitsioonipartneritele „söödavaks“, et ka ise nelja aasta jooksul võimule pääseda. Vabakunnal tundub sirgeselgust justkui rohkem olevat – vähemalt esialgu. Valimised on läbi – elagu valimised!

Triin Lukk

Kohalike omavalitsuste valimistel 2013 saadud häälte TOP 50

Kesknädala toimetusest on korduvalt pärast valimisi küsitud, kui palju hääli üks või teine poliitik sai, ja kuidas jagunes pingerida. Siin trükime ümber 20. oktoobri valimistele järgnenud nädalal ilmunud Postimehes reastatud poliitikute edetabeli häälte järgi abso-luutarvudes.

1. Edgar Savisaar, 39979 KE, Tallinn
2. Jüri Ratas, 8017 KE, Tallinn
3. Eerik-Niiles Kross, 6897 IRL, Tallinn
4. Yana Toom, 5328 KE, Tallinn
5. Mihhail Kõlvart, 5307 KE, Tallinn
6. Urmas Kruuse, 5292 RE, Tartu
7. Rainer Vakra, 4237 SDE, Tallinn
8. Viktor Vassiljev, 4079 KE, Tallinn
9. Toomas Kivimägi, 3338 Toomas Kivimägi VL, Pärnu
10. Margus Tsahkna, 3260 IRL, Tartu
11. Kadri Simson, 2939 KE, Pärnu
12. Mihhail Korb, 2672 KE, Tallinn
13. Urmas Paet, 2633 RE, Tallinn
14. Andrei Novikov, 2606 KE, Tallinn
15. Urmas Reinsalu, 2509 IRL, Tallinn
16. Olga Ivanova, 2450 KE, Tallinn
17. Jevgeni Ossinovski, 2403 SDE, Narva
18. Valdo Randpere, 2343 RE, Tallinn
19. Juhan Parts, 2310 IRL, Tallinn
20. Tarmo Kruusimäe, 2281 IRL, Tallinn
21. Liisa-Ly Pakosta, 2113 IRL, Tallinn
22. Ken-Marti Vaher, 2035 IRL, Tallinn
23. Yoko Alender, 1991 IRL, Tallinn
24. Sven Mikser, 1951 SDE, Tallinn
25. Hanno Pevkur, 1759 RE, Tallinn
26. Heljo Pikhof, 1733 SDE, Tartu
27. Andres Anvelt, 1614 SDE, Tallinn
28. Jürgen Ligi, 1606 RE, Tallinn
29. Martin Helme, 1596 EKRE, Tallinn
30. Rein Ratas, 1537 KE, Tallinn
31. Erki Nool, 1527 IRL, Tallinn
32. Margarita Tšernogorova, 1449 KE, Tallinn
33. Eiki Nestor, 1414 SDE, Tallinn
34. Taavi Rõivas, 1405 RE, Tallinn
35. Indrek Saar, 1391 SDE, Tallinn
36. Mart Nutt, 1352 IRL, Tallinn
37. Vladimir Evve, 1346 KE, Kohtla-Järve
38. Mihhail Stalnuhhin, 1338 KE, Narva
39. Karin Tammemägi, 1335 KE, Tallinn
40. Kalev Vapper, 1333 IRL, Tallinn
41. Aleksandr Tšaplõgin, 1326 KE, Tallinn
42. Aleksandr Jefimov, 1290 KE, Narva
43. Juri Poljakov, 1288 KE, Tallinn
44. Erki Savisaar, 1273 KE, Tallinn
45. Igor Kravtšenko, 1270 KE, Tallinn
46. Marek Jürgenson, 1265 KE, Tallinn
47. Aadu Must, 1259 KE, Tartu
48. Aivar Riisalu, 1208 KE, Tartu
49. Keit Pentus-Rosimannus, 1184 RE, Tallinn
50. Toomas Vitsut, 1181 KE, Tallinn

Tallinn 10130
Toom-Rüütli 3/5
Kesknädal

Mure Eesti metsade pärast

Olen üks paljudest pensionäridest, kes ellujäämiseks on sunnitud metsades ja soodes korilusega tegelema. Igal aastal avastan uued ja uued lageraie-langid, uue metsa istutamine on aga vaevaline või puudub hoopis.

Eriti drastiline oli tänava suvel jälgida 14 ha kasemetsa kadumist. Selles metsas olid kenad matkarajad, kus sai ka autoga liigelda. Nüüd, pärast lageraie on seal võimatu isegi jalgsi liikuda. Kunagised matkarajad on muudetud suurte, poolemeetriste aukudega porimülgasteks.

Ilmselt on mõtetu pöörduda ametkondade poole – sealt saadavad võimalikud vastused oleks etteaimatavalt JOKK-meelsed. Tähelepanu vääriks ka metsalagestajate ja ametnike uhked maasturid – nii et raha riigil jätkub. 22 aastat pole suudetud maksta korralikke pensione – antakse kõigest „leivaraha“. Ametnike arv ja palgad on meie väikeses riigis aga astronoomilised. Kui koondada pooled ametnikud ja ülejäänute palka vähendada poole võrra, saaks tõsta nii pensione kui ka aidata nälgivaid lapsi. Need ametnikud ongi paremerakondade valijad, samas kui paljud vaesed töökäijad ja pensionärid ei lähegi valima.

Eesti on tõeline parasiitne ametnike-riik, kus pooled tööealistest on valgekraed. Sellest ka pidev paremerakondade võim. Nood ütlevad: Kellel leiba ei jätku, söögu kooki! Ajaloost on teada, mida meeleheitele viidud rahvas sellistes riikides tegi. Kas kordub see kunagi ka meil? Kellest saab teenäitaja?

Mure meie metsade pärast ajendas mind kirja panema luuletuse.

(Edasi loe: www.kesknadal.ee).

Arvo Reiman (63),
Veriora, Põlvamaa

Kiskjamoraal võidutseb

Üle pika aja on Virumaa Teatajast võinud lugeda arutelusid, mis puudutavad väga paljusid inimesi.

Kui Rannar Vassiljev (SDE) kirjutas lastetoetuste häbiväärsest „juubelist“, siis andis tema pihta tuld Marko Pomerants (IRL). Viimane selgitas rumalatele inimestele, kui palju on võimalik osta 19 euro eest ja milline hiigelsumma jääb minimaalpalga saajale kätte tänu sellele, et teise lapse sünd toob endaga kaasa tulumaksusoodustuse. Pomerants loeb kohusetundlikult üles kõik toetuseliigid, mille üldsumma on selline, et lastega pere saab paar korda toidupoes käia. Kirjutise sügavam mõte on selgitada mõistmatule rahvale, kuivõrd palju kahju tekitavad vaesuses siplevale Eesti riigile järelejätmatult toitu nõudvad lapsed ja miks küll vanemad ei

taha kuidagi aru saada, et riik on lapsi toetanud väga heldelt.

Pomerantsi jutt tuletab meelde tsaar Nikolai II ütlist: „Kõik Venemaa hädad on tingitud sellest, et rahvas on liiga ära hellitatud!“

Ajakirjanduses on saanud mingiks suurmoeks, et intervjuueeritavad ütlevad: „Elan üks päev korraga!“ Samasugune on praeguse valitsuse põhimõte – elada üks päev korraga. Kui meie esivanemad oleks lubanud endale luksust elada niiviisi – päevhaaval, jättes loomadele talveks söödad varumata ja olles kevadel seemnevaruta, ei oleks eesti rahvast praegu olemaski.

Et lastega pered põgenevad Soome, see Pomerantsile üldse muret ei valmista. Ja miks peakski? E-valimised garanteerivad igal juhul

võimulpüsimise – opositsioonipoolne kriitika ei loe siinjuures mitte midagi. Olgu rahvast kuitahes vähe ja elagu ta kuitahes vaeselt, teda valitseda saab ikkagi! Hakata võimulpüsimise nimel lapsi toetama – see oleks täiesti tarbetu, küllap elavad ära ka vaesuses...

Et kiskjamoraaliga isikutel on õnnestunud 20 aastat võimul püsida, see on märkimisväärne saavutus. Igal juhul on neil põhjust uskuda, et nemad jäävad võimule igavesti või vähemalt niikauaks, kuni mõningane osa Eesti rahvast elab veel oma kodumaal.

Eevi Geldik,
pensionär Rakverest, Lääne-Virumaa

Aususe pikk teekond

Aeg on pime. Rahvas on allaheitlelik. Loomingulised inimesed harjutavad võitlusvaimu. Võimalik, et peagi tuleb ka uus loomeliitude pleenum ja leidub uus heerold, kes hüüab: „Ükskord...!“ Ükskord võidamegi, ükskord lõövad püüed lõkendama. Seniks aga harjutatakse, tekitatakse tormi veeklaasis. Kenderiaana ehk taplus ühe ilmetu kultuurilehe nimel, mida valitsejate poolt ette lükatud ajakirjanik tahab muuta paksemaks ollusega, mis tuleb tagumikust, on ju õilis, lausa donkihhotlik. Ilmselt ka tragikoomiline, mis paraku pikendab praeguse valitsuse (poliitika) võimatut võimalikkust.

Kas meie targemad pead tõesti veel ei näe (rahvas näeb, aga ei ütle), et Sirbi nüristamise lugu on ainult üks tahk praeguste valitsejate tegevusest. See on pikaaegne (juured ulatuvad esimesse Laari valitsusse) poliitika hävitamiseks Eesti riiki ja rahvast. Nõustugem, et praegune valitsus pole jõustanud ainsatki seadust või sätet, mille teravik poleks suunatud riigi ja rahva vastu. Kõik valitsejate ja kambakraatia nimel!

Murdumatu järjekindlusega võideldakse armetu lastetoetuse ja kõhna koolilõuna suurema rahastamise vastu ning omaenda hiigelpalkade, privileegide, sinekuuride nimel. „Elektrituru avamine“

(peagi saame ka arvestite „kauglugemise“, mis viib röövimise lõpuni), riigikapitalism selle moonutatud ja kõige röövellikumal kujul, valitsejate rahaveski Eesti Energia ja selle afäärid, valitsusparteide poolt hellitatud rahasõdmismasinad ehk pensionifondid – võimatu on siinkohal üles lugeda kõiki riigi ja rahva hävitamise mehhanisme. Ja ei tahagi – enam. Ka pime peaks ju seda nägema ja kurt kuulma.

Muidugi, nad tunnetavad ka ise, et nende aeg on otsas. Kui meie „tubli“ rahajagaja Ligi ütleb (Postimees, 8. nov.), et ta tahab veel ära teha asjad, mida ükski teine valitsus ei teeks (tõlgin: tahab lakkuda võitünni põhjagi puhtaks!), siis näitab see ühe poliitika põhjatut alatust ja autust. Ilma aususeta, mida toetavad tarkus ja poliitiline tahe, pole võimalik riiki ehitada ega hoida. Valitsejad, kes meil on praegu, on meie väärilised. Seda näitavad avaliku arvamuse küsitlused (niivõrd, kuivõrd need seda on) – IRL-i reiting 22%!!! Kommentaarid on liigsed.

Meie ei saa tagasi pöörduda Balti erikorra ega ka praeguse Venemaa „suveräänse demokraatia“ juurde. Meil tuleb ikkagi üles ehitada oma demokraatia ja riik. Nii võimatu kui see näib, on see ju siiski võimalik.

Ants Metsla, Väandra, Pärnumaa

Ansip riigivisiitidel Kanadas pereasju ajamas?

Kesknädalaga võttis ühendust lugeja, kes saatis toimetusele oma tähelepanekuid peaminister Andrus Ansipi Kanada-visiidest. Kas võib olla nii, et Ansip oma korduvatel sõitudel Kanadasse on riigi raha eest tegelikult peamise eesmärgina ajanud hoopis pereasju? Vastavateks kahtlusteks põhjust on igatahes küllaga.

„Minu pereliini pidi on meil sugulasi Kanadas ja USA-s. Noorem põlvkond eesti keelt ei räägi, vanad, mu vanatädi ja vanaisa, on surnud. Perekonna kokkusaamisi on meil olnud USA-s Californias, Kanadas, Mehhikos, Eestis... Peruus olid Rootsis elava tädi poja pulmad. Niimoodi maailma eri otstes kokku saada on turistina reisimisest paremgi,“ tunnistas peaministri abikaasa Anu Ansip 2011. aasta maikuus ajakirjas „Eesti Naine“.

2007. aastal käis peaminister Ansip Kanadas puhkusele ja ta tüdriku Liisat kutsuti Jõekääru noortelaagrisse. Liisa jäi toona Kanada eestlastele väidetavalt heas mõttes silma.

Ja nagu imeväel toimus juba 2009. aasta detsembris Eesti Vabariigi valitsuse ja Kanada valitsuse noortevahetuse kokkuleppe eelnõu heakskiitmine ja volituse andmine. Pole just keeruline arvata, kelle initsiatiivil selle leppe jõustumine toimus. Ansipi tütar Liisa sõitiski juba 2010. aasta suvel taas Kanadasse Jõekääru laagrisse, kus veetis paar nädalat koos kahe klassiõe ja teiste Eesti noortega.

Lisaks sellele on Ansip käinud korduvalt Kanadas „riigiasju ajamas“. Kuulsaim niisugune visiit leidis aset 2012. aasta veebruaris, mil peaminister osales Gatineau suusamaratonil. Ansip maksis küll reisi eest tookord ise, kuid teda saates turvamees käis Kanadas riigi kulul.

Ansip pole ainus kõrge riigitegelane, kes isiklikud ja ametlikud visiidid on segamini ajanud. President Toomas Hendrik Ilves käis 2009. aasta juunis koos abikaasa Evelini ja kümneliikmelise IT-ettevõtjate äri-delegatsiooniga nädalasel töövisiidil Ameerika Ühendriikide läänrannikul California osariigis San Francisco ümbruses. „Täiesti juhuslikult“ sobis tema USA-visiidi aeg ja külastuspiirkond imelisel kombel kokku tema poja Luukas Kristjan Ilvese ülikoolilõpetamisega.

Eesti meedia on kahetsusväärse kombel aastaid Tallinna linnaapea Edgar Savisaare välisvisiite püüdnud kahtlastena kujutada. Selle asemel tuleks meedial välja tuua reaalseid korruptiivseid seoseid Eesti riigijuhtide välisvisiididest. **Kn**

Üheks jutujätku Rail Balticu teemal

Ajalool on ju kombeks korduda. Juba Peeter I vaatas, et impeeriumi keskuste ühendus ääremaaade kubermangudega on kehvavõitu, ja nii ta kaardi lauale laotas ning pliiatsiga tõmbas sirge kriipsu Pihkvast Riiani – mõeldud, tehtud! Noolsirge kivitee Pihkvast Riiani – see oli tolle aja kohta suurem ettevõtmine, kui tänane Rail Baltic. Kunagi Tartust Riiga sõites sai ikka mindud lühimat maad – läbi Ape Pihkva–Riia kiviteele. Täna on see tee, mis ka Eesti kagunurka riivab, oma otstarbe kaotanud koos Luhamaa suursuguselt Euroopa rahadega ülesehitatud piirirajatistega, mida läbivat päevas vist vaid 14 sõiduauto (?).

Veel drastilisema näite võib tuua samast impeeriumist 1950. aastatel, kui sõjaminister tõmbas Saaremaale pliiatsiga mõned kriipsud – siia saagu raudtee! Kohalikud mehed kiitsid, et vene värk

neile niipalju tulusat tööd pakub. Läks mõni aastamööda, ning isegi üks rongiõnnetus oli juhtunud (vedur sõitis lehmade otsa), ja samad kohalikud mehed kiitsid taas taevani vene värki, et neile raudtee lammutamiseks niipalju tööd jagub...

Kas kilplaste raudteed hakkame nüüd ka Rail Balticu sildi all ehitama? Kellele ja milleks seda ikkagi vaja on, kui isegi selle üle vaieldakse, kas Pärnusse tuleb teivasjaam või ei tule? Kui praegugi Pärnusse ju Tallinnast rongiga saab, ometi on sõitjaid seal niigi vähe ja kust siis need sõitjad tulevikus võetakse, kui rahvast jääb meil kogu aeg veelgi vähemaks? Kui praegu suundub Tallinnast lõunasse juba niigi kolm raudteetrassi, siis need ei kõlba, ja me ehitame veel ühe paralleelse trassi täiesti uuele kohale, lõhestades nii veekord meie väikest Eestimaad mitmesse leeri. Ärritatakse rahvast üles: peetakse tulutuid

koosolekuid, korraldatakse küsitlusi ja arupärimisi, millele vastused puuduvad. Moodustatakse kodanikeühendusi jne. Nüüd siis Tapa–Tartu suund, kus sõitjaid rohkem, ei kõlba – pidavat teekonna pikaks venitama. Aga Poolas tuleb ikkagi ümber Königsbergi 250-kilomeetrine ring; Tapa 75-km ring on selle kõrval kõõmes. Ja kõige tipuks, nagu presidentide kohtumise kohta tõdeti, oli teemast rääkijaks vaid meie president; Läti ja Leedu president ei tahtnud Rail Balticust midagi kuulda.

Vaikus on Soome suunal,

kuigi kaartidele joonistatakse trass ikka Helsingini välja. Kas loodetakse hirmkallile tunnelile Soome lahe all või hakatakse pikal praamil (kiirronge!) üle lahe loksutama, nagu kunagi sai Krimmis üle Kertši väina sõidetud? Tahtmatult jääb mulje, et tegelikud põhjused on mujal. On ju

selge, et isegi sel juhul, kui soomlased saavad Helsingis kiirrongi istuda, ei tasu *Rail Baltic* end Varssavisse ja Berliini sõitmise võimalustega ära. Soomlane on harjunud, et istub lennukisse, ja suts – ongi Kanaaridel! Eestlastest ametnik samuti istub lennukisse, suts – ja ongi Brüsselis! Võin ju ironiseerida, et kas ehitame selle kiirtrassi, kus rongid hakkavad sõitma erinevate andmete järgi kas 160, 200 või 240 kilomeetri tunnis, oma eesti rahva, kes veel alles jäänud – kiiremaks ärasõidutamiseks kodumaalt?!? Ja edasi ironiaga – et rongtagasi mitte tühikäigul ei tuleks, siis kas laadime Kreekasse ja Itaaliasse randunud mustanahalised peale?!? Et nad jõuaksid kiiremini kohale oma unelmate sihtkohta, mis tühjana seisab ja kus maa on viljakas, mäed tulid ei purska ning maavärinad-tsunamid puuduvad...

Ehk täiendada kiirtrassi,

mis võrkaedadega kaitstud ja erinevatel tasapindadel välja ehitatud ristmikuga varustatud, kaubaveoga?! Kokkuvõttes mis-sugune... Ah et kust kaupa võtta? Nojah, idatransiidi lõikasime ju läbi ja asendame nüüd selle rööpmelaiuse põhjalõuna-suunal Euroopa rööpmelaiusega? Ah et meil pidavat olema mingit kildagaasi vedada Euroopasse, ning meenub ju, et ka fosforiidisõda jäi õnneks tänu Laulvale Revolutsioonile pooleli... Aga kuna hirmkalli Rail Balticu tasuvus nõuab reisijatevõrguseid ning üüratuid kaubakoguseid, siis ehk jätkame fosforiidiga sealt, kus see nõukajaal pooleli jäi?... Lisan ironiseerimiseks: et ka kaubarong ei sõidaks tagasi tühjal, ehk leiame siis Euroopast mingeid tuumajätmeid, mida siia ääremaale ladustamiseks sokutada?

Ah et võime protestima hakata?

No ega ikka saa küll, sest meile tehakse kohe selgeks, et võlg on võõra oma, ja kui meie Rail Baltic töötab kahjumiga, siis kas veame mõlemal otsal kaupa, või kui keeldume, siis maksame raudtee kahjumi omast taskust kinni... Sest kolmas võimalus kapitalistlikul ühiskonnal puudub.

Ja veelkord meenub president Siim Kallase – vabandust, endise Eesti Panga presidend Siim Kallase – naerul vuntsi telesaatest „OP!“: temal polevat Eesti riigi presidendiks kandideerimise vastu midagi. Küllap siis see Rail Baltic ongi Euroopa Liidu transpordivoliniku viimane kingitus Eesti rahvale?

Udo Knaps,
Märjamaa, Rapla maakond

Juhan Liiv jälle surnud

See kurb päev oli sada aastat tagasi jõulukuu esimesel päeval, kui lahkus Juhan Liiv (1864–1913), kes on pärandanud eestlastele niisugused luuleread:

*Kui mina olin väikene mees,
üks helin mul helises rinna sees...
Nüüd on see helin pea matnud mind,
Ta alla rusuks on raugenud rind...
(1910)*

Ainult Nõukogude Eestis hellitasid rahvakirjanikud end honorarikülluse paistel. Tsaariajal pidi helinaga Juhan Liiv töötama asjalikus ja helinateta ajakirjanduses nagu paljud tänasedki kirjanikud, et mitte nälg jääda: Tallinnas ("Virulane", 1885), Viljandis ("Sakala", 1888–1889) ja Tartus ("Olevik", 1890–1892).

REET KUDU
kirjanik

Pingelises loometöös hakkasid Juhan Liivil ilmema vaimuhaiguse tunnused. 1894. aastal oli ta üle kolme kuu ravil Tartu närvikliinikus. Hiljem elas parandamatu haigena vanematekodus ning sugulase ja sõprade juures Alatskivil. Liiv rabeles ja pingutas ka haigena, aga suutis eluajal avaldada vaid ühe värsikogu "Luuletused" (Tartu 1909).

Mõni aasta hiljem suri ta 49-aastasena tiisikusse ning maeti Alatskivi kalmistule. Meie rahvapoeet oleks kultuuriajaloo jaoks palju rohkem surnud, kui polnuks Friedebert Tuglast, kes tema luulepärandit kogus ja korras ning kirjutas lisaks veel monograafia, mis on suurepärase tekst lugemiseks neile, kes poeesiast eriti ei huvitu.

Luuletaja ja abirahad

Kolm nädalat pärast Liivi surma ilmus Päevalehes (21.12.1913) A. H. Tammsaare kirjutis "Kirjanikud, kirjandus, abirahad. (Maapaolase mõtled)", mis ajendatud lahkunud poeedile abiraha kogumistest: "Auhindu antakse ikka nendele, kes meeldivad, kes teatud momenti, silmapilku oma kirjatöödes valitseva voolu seisukohaselt puudutada, valgustada oskavad, kes ennast alandavad võimupukil istujate vaatepiiride rõngasse. Kui lugu tõeste nõnda ei oleks, miks pidi siis Kristus ristisambas surema ja Sokrates kihvtikarika tühjendama? Või ütlege, miks ei teata Homerose ja Shakespeare kohta midagi kindlat ütelda? Olete ehk lugenud, kuidas Dostojevskit tema eluajal laideti, sõimati, ja teate, kus ja millal ta suurus ning algupärasus avati? Te olete muidugi kuulnud, missugust sõda Goethe ja Schiller eluajal nendesamad vastu pidasid, kes neile nüüd karjuvad: "Meie Goethe, meie Schiller! Hosianna!"

Liivi praegusele kirjanduslikule aukohale mõeldes on selge, ettalle oleks pidanud abirahad koguma märksa varem ja ulatuslikumalt. Miks seda siiski ei tehtud? Tammsaare pakub oma selgituse: "Aga kasteate, kuidas Kivi käsi Soomes ja Strindbergil Rootsis käis? Leiti neid nende eluajal üles ja valiti neid välja? Sai Strindberg Nobeli auhinna?

Aga ometi avaldati väljamaalgi imestust, miks temast ikka mööda mindi. Väikestel oludel on ainult üks vaidlemata külg: nad teevad väikeseks ja väiklaseks. Nagu meie kirjandus ja abirahad väikesed on, nõndasama toimetatakse ka siin väiklaselt. Ei või kusagil suuremat onupojapoliitikat olla, kus isiklikult teineteist tuntakse..."

Juhan Liivi luuleauhind

Jah, meil antakse välja poeedinimelist luuleauhinda juba aastast 1965. Auhinda jagati viis aastat, siis pidasid ENSV võimud õigeks see kui natsionalismi ohtlik ilming ära keelata, kuigi Debora Vaarandi auhinna "Eesti mullad" lõpeb järgmiste ridadega:

*Endine partisan,
valge kittel üll,
Laup valemehid täis
Ja muretriipus äärest ääreni,
Kummardub üle muldade:
"Vähe, vähe! Ikka jääb puudu..."*

PUUDUTAVAD EESTLASE HINGE: Juhan Liiv, kelle vastu saatus ei olnud armuline, puudutab meid aegade kaugusest ikka veel oma lihtsate luulereadega. Doris Kareva, kelle vastu ka tänane Eesti ei ole armuline, puudutab meid oma loomingu ka aegade taha niikuinii.

1984. aastal auhind taastati tänu Alatskivi Keskkoolile, kogu vallale ja loomulikult tänu Liivi Muuseumile, mille pühendunud töötajad andsid luuleauhinna pärjatud luuletustest välja kogumiku "Siis tõusid sa pilve alla" (2009). Kogumiku lõpupoole ei meenuta Mari Vallisoo enam ei partisaane ega ka metsavendi, vaid kirjutab hoopis nii:

*Ei ehita! Üks ehitas
Kuus päeva palehigis
Mis saanud sest!
Mis hirmus tõug
Neis lobudikes sigis!
(2001)*

Tänavu olin minagi kutsutud Liivi Muuseumisse Eesti viie väljavalitud kirjaniku sekka. Publik oli mõnusalet heasoovlik, muuseumirahvas südamelik, aga riigiraadiot esindava "Ööülikooli" saatejuht kosti-

tas mind veidra hinnanguga, et minu (tõsielust inspiratsiooni saanud!) novell "Tumm hiietamm" (Looming 2013) olevat täiesti ebatõenäoline muinasjutt. Sellele väitele järgnes varsti tõre küsimus: mitu romaani ma üldse kirjutanud olen? Jäin vastuse võlgu, sest mis tähtsust on mu romaani arvul, kui saatejuht pole neist ilmselt ühtegi lugenud ja küsitleb mind samasuguse kohtumõistjatooniga nagu kunagised verinoored EKP (või juba Hiina kultuuri-revolutsiooni?) tegeliskid, kes panid samuti kõik mu vastused kahtluse alla. Kuigi...? Eks kirjanikule ole ka hea muinasjutu kirjapanek auasi...

Milles üldse küsimus?

Nojah, sisulisi küsimusi ju tegelikult polnud. Oli küsitluslaad, mis ehk soovis jäljendada "Kolmeraudset". Aga miks siis üldse Tallinnast välja sõita? Ja veel kaugele Alatskivile? "Kolmeraudsed" võimumehi on juba kogu Eesti täis. Ehk võiks jääda Juhan Liivi muuseumile siiski alles liivilik stiil? Missugune? Kasvõi selline:

*Tulin linnast. Lumesadu.
Tööd ei leidnud kusagilt.
Lumesadu. Jalad väsind.
Läbi, läbi näljane...*

*Koputan ja astun sisse –
Lahkelt lahti tehakse.
Tüdruk võtab ahjust leiba,
Sooja leiba, mõtelge!*

Kui "kolmeraudne" ründav elutoon ainuvalitsevaks saab, on karta, et meie ajastu eakamad Liivid hääbuvad samuti viletsusse, sest noorte agres-

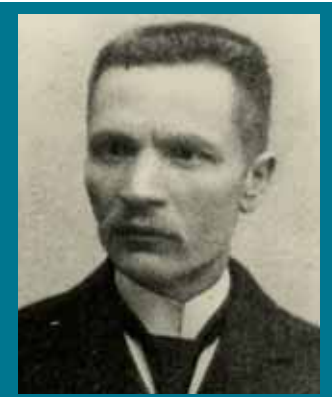
Eesti-kaugete!) asjade toetusse raha, kuigi need meie vaimuelu põrmugi ei edenda. Luuleauhinna nimel rahakogumine tõstaks vähemalt kord aastas Juhan Liivi nime avalikkuse tähelepanu keskpunkti, sest mis pälviks veel rohkem austust kui heategevus vaesuses kohaliku geenuse jaoks! Nojah, mis sellest, et rahasaaja ehk ei osutugi hiljem geenuseks nagu Liiv, kirjandus võib sellest tähelepanust igal juhul ja hingeheadus samuti, sest kadetud kolleegid ei saaks siin kätt ette panna! Vähemalt siis mitte, kui kirjaniku valiks välja rahvas. Põhitingimus – ilma vanusepiiranguteta, sest Eestis elavad tõesti halvasti eakamad kirjanikud, ja neid ka tuntakse rohkem!

Teiseks.

Juhan Liiv on kogu rahva poeet ja temanimelise luuleauhinna üleandmine ei tohiks muutuda vaid veel üheks noore kirjarahva meelelahutuseks, mida riigiraadio edastab. Avalikke lindistusi on niigi piisavalt palju.

LIIVI LUULEAUHINNA ÕHTUJUHTIDE seas võiks olla vähemalt üks hallpea, s.t tuntud ja austatud kirjanik või kultuuritegelane, sest mitte igast enesekindlast kriitiku-hakatisest ei saa kahjuks Tuglast, kes suutis ka kolleegi loomingu huvituda, mitte ainult sisutühjalt ülbitseda.

Niisuguseid hallpäid, kelle ainus trump pole karm viisaku-setus, on meil piisavalt, meenutagem kasvõi Jüri Talveti helgeid ridu poeedi kiituseks:

"Kui mõnel rahval on ükski oma Liiv, kes seda kunsti täiuses valdab, siis ei ole see rahvas ajata elanud. Juhan Liiv on hääli sügavast Eestist – kuulakem seda, rahutuse luuletajat, iseäranis siis, kui on raske, kui elu on segamini ja vajame tasakaalu..."

Ilma arukate hallpeade osavõtuta ei kuulata Liivi muuseumis enam "hääli sügavast Eestist", vaid pigem hääli pinnapealsest noorte klikist. Pean ausalt tunnistama, et minu jaoks oli Liiv tänavusel muuseumiõhtul Alatskivis surnud mis surnud – sada aastat hiljem oli poeedi vaim Eesti järjekordselt hüljanud!

Aga pärast suure luuletaja surma-aastapäeva tuleb õnneks sünniaastapäev. Ehk tõuseb siis Juhan Liivi unistav ja heasoovlik vaim taas tuhande nagu fõoniks? Tal on see ju varemgi mitu korda õnnestunud.

TTV
TALLINNA TELEVISIOON

TALLINNA TV
2. – 8. DETSEMBER

ESMASPÄEV, 02.12

08:00 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
08:15 Pühapäevate*
09:00 Draamaseriaal. Viis täni*
09:45 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
10:00 Draamaseriaal.
Peaminister 2/14*
Kultuurimeeter*
10:55 BBC krimiseriaal. Surm
11:40 Paradiisis 12/16*
12:40 Keskkonnäädal*
13:10 Korvpall. BC Kalev/Cramo
- Enisey*
15:00 OTSE: Ülekanne
Riigikogust
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Armuleek
229/304
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Terve tervis
19:40 Päevakava
20:00 TÄNA. Uudised
21:00 Ühistegevuse pooltund
21:30 Punane kalju (Hiina, 2008)
23:55 TÄNA. Uudised*
00:55 Draamaseriaal. Armuleek*
01:40 Terve tervis*
02:05 Päevakava*
02:25 Ühistegevuse pooltund*
02:55 TÄNA. Uudised*
03:55 Info TV

TEISIPÄEV, 03.12

08:00 TÄNA. Uudised*
09:00 Draamaseriaal. Armuleek*
09:45 Ühistegevuse pooltund*
10:15 Terve tervis*
10:40 TÄNA. Uudised*
11:40 Päevakava*
12:00 Ülekanne Riigikogust*
15:00 Info TV
16:45 Päevakava*
17:05 Ühistegevuse pooltund*
17:35 Terve tervis*
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Armuleek
230/304
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 BBC ajalooline film. Britid
1/7
20:00 TÄNA. Uudised
20:25 OTSE: Korvpall.
22:15 Mõtlemis taas
23:15 TÄNA. Uudised*
00:15 Draamaseriaal.
Armuleek*
01:00 TÄNA. Uudised*
02:00 Mõtlemis taas*
03:00 Info TV

KOLMAPÄEV, 04.12

08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 Dokumentaalfilm.
Läbi aegade.
Neitsitor*
09:00 Draamaseriaal. Armuleek*
09:45 BBC ajalooline film. Britid*
10:30 TÄNA. Uudised*
10:55 Sügispidu Vabaduse
väljakul*
11:30 Vintskapist soklini*
12:00 OTSE: LV
Pressikonverents
Mõtlemis taas*
12:30 Korvpall*
13:30 Info TV
15:20 Mõtlemis taas*
16:30 LV Pressikonverents*
17:30 TÄNA. Uudised
18:00 Draamaseriaal.
Armuleek 231/304
18:15 TÄNA. Uudised
19:00 Meedia keskpunkt
19:15 TÄNA. Uudised
20:00 Päevakava
21:00 Kontsert*
23:20 TÄNA. Uudised*
00:20 Meedia keskpunkt*
01:05 Draamaseriaal. Armuleek*
01:50 TÄNA. Uudised*
02:50 LV Pressikonverents*
03:20 Info TV

NELJAPÄEV, 05.12

08:00 TÄNA. Uudised*
09:00 Draamaseriaal. Armuleek*
09:45 Meedia keskpunkt*
10:30 TÄNA. Uudised*
11:30 LV Pressikonverents*
12:00 Kas tohib?*12:30 Kontsert*
14:30 Info TV
16:45 Heeroldi jutud 2/4*
17:15 Meedia keskpunkt*
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Armuleek
232/304
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Tom Stoppard kirjandus-
festivalil HeadRead 2013
20:00 Keda ma küll armastasin?!

21:00 Dokumentaalfilm. Henry
Kissinger - Supervõimu
saladused
22:30 Psühhiaater (USA, 2009)
00:15 TÄNA. Uudised*
01:15 Draamaseriaal. Armuleek*
02:00 Tom Stoppard kirjandus-
festivalil HeadRead 2013*
02:45 TÄNA. Uudised*
03:45 Info TV

REEDE, 06.12

08:00 TÄNA. Uudised*
09:00 Draamaseriaal. Armuleek*
09:45 Tom Stoppard kirjandus-
festivalil HeadRead 2013*
10:30 TÄNA. Uudised*
11:30 Dokumentaalfilm. Henry
Kissinger - Supervõimu
saladused*
12:30 Keda ma küll
armastasin?*13:00 Psühhiaater (USA, 2009)*
14:45 Info TV
16:50 Tartu linna rahvatantsu
galakontsert 1/2*
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Armuleek
233/304
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Kultuurimeeter
20:00 TÄNA. Uudised
21:00 Dokumentaalfilm.
Linnutee tuuled
21:55 Hea sell (USA, 2009)
23:25 TÄNA. Uudised*
00:25 Draamaseriaal. Armuleek*
01:10 Kultuurimeeter*
01:55 TÄNA. Uudised*
02:55 Info TV

LAUPÄEV, 07.12

08:00 TÄNA. Uudised*
09:00 Draamaseriaal. Armuleek*
09:45 Kultuurimeeter*
10:30 TÄNA. Uudised*
11:30 Terve tervis*
11:55 Tom Stoppard kirjandus-
festivalil HeadRead 2013*
12:40 Ühistegevuse pooltund*
13:10 Dokumentaalfilm.
Linnutee tuuled*
14:00 Keda ma küll
armastasin?*15:35 Info TV
16:50 Korvpall*
18:40 Dokumentaalfilm. Metsik
Saksamaa 2/4. Mäed
19:35 BBC loodussari. Meie
erilised loomad
20:00 TÄNA. Uudised
20:15 Draamaseriaal. Viis täni
25/33
21:00 Itaalia miniseriaal.
Minu ema 1/2
22:40 Pühitsetud armastus*
00:25 TÄNA. Uudised*
00:40 Kultuurimeeter*
01:25 TÄNA. Uudised*
01:40 Pühitsetud armastus*
03:25 Info TV

PÜHAPÄEV, 08.12

08:00 TÄNA. Uudised*
08:15 Heeroldi jutud 2/4*
08:45 Draamaseriaal. Viis täni*
09:30 BBC loodussari. Meie
erilised loomad
10:00 Itaalia miniseriaal.
Minu ema 1/2*
11:40 Dokumentaalfilm. Metsik
Saksamaa 2/4. Mäed*
12:35 Kontsertendus. Rahva
aasta*
14:10 Pühapäevate*
14:55 OTSE: Korvpall. Spartak
vs BC Kalev/Cramo
Info TV
16:45 Sini-valge lipu all. Tallinna
lipp ja Vana Toomas*
17:30 Terve tervis*
17:55 Kultuurimeeter*
18:20 Draamaseriaal.
Peaminister 3/14
19:05 TÄNA. Nädala kokkuvõte
20:00 Draamaseriaal. Viis täni
26/33
21:00 BBC krimiseriaal. Surm
Paradiisis 13/16
22:00 Kitarrikontsert. Eduardo
Fernandez
22:50 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
23:05 Pühapäevate*
23:50 Terve tervis*
00:15 Korvpall. Spartak vs BC
Kalev/Cramo*
02:05 Kitarrikontsert. Eduardo
Fernandez*
02:55 Info TV

Nädala juubilar MARIA CALLAS 90

2. detsembril 1923 sündinud Maria Callas kuulub nende ooperitähete hulka, kelle nimi ja hääled kestavad ja elavad maisest teekonnast aastakümneid kauem.

See teekond algas Maria Cecilia Sophia Anna Kalogeropoulozel New Yorgis. Ta vanemad olid vaid mõni kuu enne seda kolinud Kreekast Long Islandile. Isa avas mõne aasta pärast Manhattanil väikese apteegipoe ning muutis oma perenime ostjatele kergemini meelde jäävaks – Callas. Üheksaselt alustas Maria klaveritunde, olles usin ja andekas õpilane. See võimaldas tal hiljem uusi osi õppida ka ilma repetiitori teeneteta. Maria hakkas varsti peamiselt oma erakordselt aktiivse ema pealekäimisel ka laulma. Antud juhul olid sund ja suunamine perspektiivikad, kuigi Maria tunnistas aastaid hiljem, et ema rõõvis temalt rõõmsa lapsepõlve, kuna tütre asemel ootas hoopis poja sündi asendamaks hiljuti surnud poega Vassilist.

Suure majandusdepressiooni ajal pidi pereisa oma poekese sulgema. Mõne kuu jooksul läksid Maria vanemad lahku ning andekas tüdruk koos oma ema ja vanema õe Iakinthaga kolis tagasi isademaale Kreekasse. Temast sai uuesti Kalogeropoulos.

Tulevane ooperitähed alustas tõsiselt lauluõpinguid Ateena Rahvuskonservatooriumis vaatamata sellele, et oli noorem kui õppeasutuses minimaalvanuseks kinnitatud 16 eluaastat. Ta esimeseks lauluõpetajaks sai Maria Trivella.

Tütarlapse esimene lavaroll oli Santuzza kuulsas Mascagni ooperis „Talupoja au“, mille kandsid ette konservatooriumi tudengid. Õpetajaks oli tal tolal nimekas laulja Elvira de Hidalgo. Esimest korda laulis Maria professionaalsel lavajaanuaris 1941. Rolliks oli Beatrice ja ooperiks Franz von Suppé „Boccaccio“.

1945. aastal läks Maria tagasi New Yorki oma isa otsima ning tegi katset *Metropolitan Opera* solistiksa saada. Katse ebaõnnestus. Sestpeale hakkas ta uuesti kasutama nime Callas.

1949. aastal läks tõusev lauluvirtuoos mehele. Abikaasa oli küll temast 32 aastat vanem, kuid see-eest rahakas tööstur ja ooperiharrastaja Battista Meneghini. Meestegi lauljatarist unistused üsna kiiresti teoks, ja Maria Callas sai võimaluse lavadebüüdiks Milano *La Scala*'s, mis säras tema talendi paistel vähemasti seitse järgmist aastat. Sama teatriga alustas Callas ka edukat plaadistamiskarjääri firmas EMI.

Toona oli tal veel probleeme kehakaaluga, kuid tõsine ja toimekas suhtumine karjäärisse tegi oma töö. Maria Callasest sai tõeline ooperitähed nii sisus kui ka vormis, mis kahanes kolmekümne kilo võrra.

Muide, paljud asjatundjad arvavad tänini, et just erakordselt kiire kaaluvähendamise tõttu tekkisidki maailmakuulsal sopranil hääleprobleemid, mis tema edasist karjääri tumestasid. Abikaasad otsustasid, et üsna kidura tervisega Mariast ei saa kunagi ema ning

et ta pühendub üksnes laulmisele.

Maria Callas oli vahel plahvatuslikult temperamentne, mistõttu juhtus temaga alatasa

taid kõrgvormis – seepärast talle andestati kõik. Vastuolulisest loomusest annab aimu ühe teise temast kirjutatud raamatu pealkiri –

suuremaid ja väiksemaid arusaamatusi. Tuli ette skandaalegi. Neid oli nii Itaalias kui ka USA-s. Üks temast hiljem kirjutatud raamatuid kandis värvikat pealkirja „Püha koletis“.

Õnneks oli Maria Callasel inglähääled, pealegi oli diiva aas-

“Maria Callas – liiga uhke, liiga õrn“.

Staari abielu hakkas kiiresti murenema pärast kohtumist miljardärist laevaomaniku Aristoteles Onassisega sel mälestusväärsel jahireisil, millest võttis osa ka Winston Churchill. Jah, midagi, millest

vaid naised aru saavad, pidi selles nafta- ja laevamagnaadis peale miljonite veel leiduma. Neist said peagi armukesed ning hiljuti avaldatud raamatu andmetel Maria Callas koguni sünnitas minivälimusega rahajõmmile 1960. aasta märtsis poja. Enneaegselt sündinu elas vaid paar tundi. Kunagise pühendumisotsuse rikkumine maksis staarile kätte, ning pärast ebaõnnestunud emakasaamist Maria Callas praktiliselt lõpetas esinemised.

Kahe kuulsuse suhe ometi jätkus ning nad kavatsesid koguni ametlikult abielluda. (Mäletatavasti ei suutnud kasvult kasina Onassise võludele vastu panna koguni kunagine planeedi esileedi Jacqueline Kennedy. Ometi sai Maria Callas oma unelmate mehe siiski hiljem tagasi.)

1964. aastal algas lauljanna viljakas koostöö laval ja ekraanil meisterlavastaja Franco Zeffirelliga.

Kümnendi lõpus loobus Maria Callas USA kodakondsusest ning temast sai jälle Kreeka kodanik. 1970-ndate alguses ta jätkas aktiivset lavakarjääri, esinedes koos tollase hiilgetenori Giuseppe di Stefanoga paljudes riikides ning aidades oma partneri haige tütre raviks raha koguda.

Laulutähe viimne kontsert toimus Sapporos novembris 1974. Onassis suri aasta hiljem, ja kuigi lauljatar ametlik abikaasa oli nõus kooselu jätkama, valis Maria Callas gretagarboliku üksinduse. Ooperisuurus suri südamerabandusse Pariisis 1977. aasta septembris.

Surematuks tegid teda siiski erakordne hääled ja meisterlik esinemine ning kuulsad osatäitmised Mozarti ooperis „Võlulööb“, Bellini ooperis „Norma“, Verdi „Traviata“, Puccini „Tosca“ ja Wagneri ooperis „Tristan ja Isolde“. Maria Callase lavapartnerieiks olid tollased maailma esilauljad Tito Gobbi, Mario del Monaco, Franco Corelli jmt. Oma parimatel aegadel oli Maria Callas maailma ülistatuim ooperilaulja, keda lausa ametlikult kutsuti *primadonna assoluta* 'ks. Täna kannab tema ametlik veebileht õigustatult pretensioonikat pealkirja „Jumalik Callas“.

Leonard Bernstein on seda jumaldavalt kutsunud Ooperipiibliks.

Üheksa aasta eest väitis Franco Zeffirelli, et tema arvates mürgitati surmapäeval vaid 53-aastane Maria Callas ta viimaste eluaastate lähikonda kuulunud tuntud pianisti Vasso Devetzi poolt. Sama arvab üsna selgesõnaliselt ka Callase õde Iakintha oma raamatus „Õed“. Pole küll kuulnud, et seda versiooni oleks tähelepanuga uuritud, kuid Zeffirelli avaldusel on kindlasti kaalu. Kümne aasta eest ta lavastas lauljanna mälestuse jäädvustamiseks mängufilmi „Igavene Callas“, milles nimirolli kehastas Fanny Ardant. Need, kel harjumus prantslaste *Mezzo* kanaleid jälgida, on selle imelaulja kunsti ja hääle võlu tänu filmi- ja videosalvestustele nautinud mitte just liiga sageli, kuid mõnikord me kõigi rõõmuks ometi.

Enn Eesmaa

Majanduskriis külvab tuult Kreeka neonatside tiibadesse

Kreekast viimasel ajal rahvusvahelisse meediasse jõudnud uudised on olnud peamiselt seotud neonatsliku parteiga Kuldne Koidik. Valitsus on püüdnud seda parteid keelustada. Erakonna kaks lihtliiget on tundmatute isikute poolt mõrvatud.

INDREK VEISERIK

Kuldse Koidiku juht Nikos Michaloliakos ja kaks prominentset parlamendiliiget on vahi all ning ootavad kohtuprotsessi, süüdistatuna kuritegeliku organisatsiooni tegevusest osavõtus. (Tegemist on esimese korraga pärast 1967. aasta sõjaväelist riigipöört, kui Kreeka parlamenti valitud poliitikuid on vangistatud.) Kolm Kuldse Koidiku rahvasaadikut ootab kohtuprotsessi vabaduses, kuid neil on keelatud riigist lahkuda. Veel neljalt parlamendiliikmelt on võetud puutumatus, et nendevastaseid süüdistusi uurida. Kreeka parlament jättis oktoobris selle partei riikliku rahastuse.

Paremäärmuslik Kuldne Koidik tõusis Kreeka populaarseimaks parteiks

Mis on kõigi nende keelustamiste, vahistamiste, kohtuprotsesside ja rahastuse jätmise tulemus? Paremäärmuslik Kuldne Koidik on tõusnud populaarseimaks parteiks Kreekas. Portaali *zougla.gr* avaldatud uurinust selgub, et parteil on 22% toetus.

„Kreeka parlamendis on esindatud rassistik, immigrandidevastane ja neonatsilik partei Kuldne Koidik, kelle toetajaskond on viimasel ajal kasvanud. Kuid kasvanud on ka rahvusvaheline surve Kreekale, et võideldaks nende nähtuste vastu üheskoos nii Kreekas kui ka teistes Euroopa riikides.“

Kuldne Koidik kinnitab, et ta ei ole neonatslik, kuigi erakonna embleem meenutab mõneti haakristi.

Ungaris on äärmuslik liikumine saavutanud võrreldava tähelepanu, seega oleme Euroopas olukorras, kus majandus- ja sotsiaalkriisi toetavad äärmuslikke ja vaenu õhutamise ideid,“ kirjutas Inimõiguste Instituudi juhatuse liige Merle Haruoja tänavu 15. veebruaril oma organisatsiooni kodulehel.

Panganduskriis ja kärpepoliitika sünnitavad neonatse

Bingo! Euroliidu riikide

(eelkõige Saksamaa ja Prantsusmaa) pankurite hoolimatus ja ahnusest tekitatud rahanduskriis ning hilisem Kreeka-vastane kasinuspoliitika ongi sünnitanud paremäärmuslikke poliitilisi jõude, kelle ideed vaesusesse surutavale elanikkonnale üha enam meeldivad. Kuldne Koidik, Ungari *Jobbik* jmt Euroopas tegutsevad neonatslikud parteid on seega kaudselt Brüsseli ja Euroopa tuumikriikide kärpepoliitika tagajärg. Loomulikult on ka

Kreeka varasematel valitsustel praeguses allakäigus oma osa.

Kuldne Koidik seisab vastu massimmigratsioonile, nõrgale piirikontrollile, Kreeka raha pankadele andmisele ning soovib riigi senisest suuremat osalust kokkuvajunud majanduse toetamisel. Kellele meeletult kreeklastest selline kava korda ei läheks?

Kuldne Koidik kinnitab, et ta ei ole neonatslik, kuigi erakonna embleem meenutab haakristi, erakonna mõned liidrid on avalikult väljendanud vaimustust Hitlerist ning parteiliikmed osalevad immigratsioonivastastel meelevaldustel, seljas mustad särgid ja kaitsevärvi püksid. Kreeklaste jaoks pole sel aga ilmselt tähtsust, sest pärast kohalike silmis Brüsseli-poolseid rahandusjulmuse ja rahvusvahelise meediapetseksu näevad paljud Kuldse Koidikus viimast õlekõrt.

Meedia Keskpunkt TTV-s 27. novembril k 19.15

■ Välisajakirjandus räägib Brüsseli kavatsusest vähendada kõiki pangahoiuseid 10% võrra, sest Euroopa Liit on suures rahahädas. Üks päästevahend olekski rahva pangarüvetekahandamine. Eesti peavoolumeedia pole sõnakestki lausunud

■ Ajaleht Kesknädal pakub Andrus Ansipi asemele järgmiseks peaministriks Urmas Kruuset. Miks ka mitte!?

■ Sirbi skandaal jätkub. Erinevalt ülejäänud ajakirjandusest, mis tegeleb põhiliselt Langi, Klaasi ja Kenderi isikuomadustega, käsitleb Pealinn seda saagat hoopis meediasõjana, kus Reformierakond püüab kultuurilehte IRL-i mõjusfäärist üle lüüa.

■ Kui Siim Kallas tõi Tallinna tasuta transporti tervele Euroopale eeskujuks, siis tema tütar Kaja üritab tallinlaste rahata sõidu põhja lasta.

Studios Urmi Reinde, Mart Ummelas, Heimar Lenk

Telli Kesknädal! * Helista 617 77 17 * www.tellimine.ee

* tellimine@expresspost.ee